

Harderwijk en Hierden geven we samen vorm

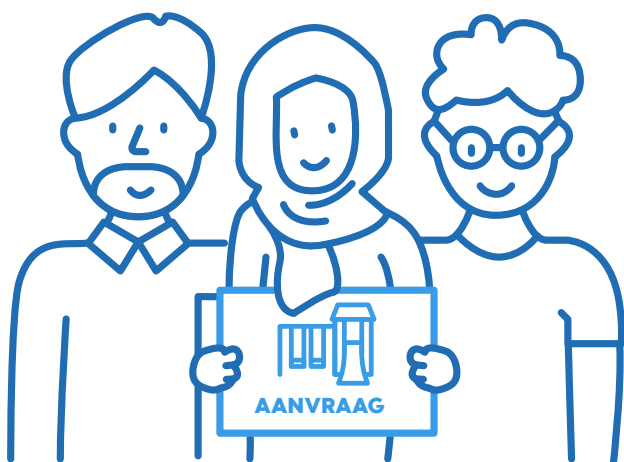
oktober 2022

Participatienota Omgevingswet

Inleiding

De Omgevingswet biedt meer ruimte voor ideeën en plannen die gaan over het inrichten van onze omgeving. Participatie is een belangrijk onderwerp in deze nieuwe wet. Participatie is het betrekken van personen voor wie een plan, initiatief of activiteit gevolgen heeft. Nieuw is dat de aanvrager van een vergunning zelf de participatie moet organiseren.

***Door samen te werken,
maken we gebruik van de
kracht en de kennis van
elkaar.***

De gemeente vindt participatie belangrijk in Harderwijk en Hierden. Door samen te werken, maken we gebruik van de kracht en de kennis van elkaar. Zo maken we betere plannen voor onze leefomgeving. Soms gaat het om een speeltuin of een weg en een andere keer over duurzaamheid of wonen zonder aardgas.

De Omgevingswet gaat zoals het er nu uit ziet op 1 juli 2023 in. Deze nota geeft richting aan onze participatie in het kader van de Omgevingswet met als doel om samen betere ruimtelijke plannen te maken. We bouwen voort op de kennis die al in diverse beleidsstukken is beschreven en ervaring die in de praktijk wordt opgedaan.

- Voorbeelden zijn het Waterfront, de Stadsvisie 2031 en de Wijkaanpak;
- In diverse beleidsstukken waaronder 'Interactief werken Harderwijk', de 'Visie op burgerschap Harderwijk zijn wij samen' en de 'Lokale Inclusie Agenda' wordt participatie uitgebreid beschreven.

Wettelijk kader

De Omgevingswet is een wet voor alle ruimtelijke ontwikkelingen in onze leefomgeving en het beheer van onze leefomgeving. De Omgevingswet zegt over participatie:

'Het in een vroegtijdig stadium betrekken van belanghebbenden [...] bij het proces van de besluitvorming over een project of activiteit'. Belanghebbenden zijn inwoners, vertegenwoordigers van bedrijven, professionals van maatschappelijke organisaties en bestuurders van overheden.'

Net als elke andere gemeente moet de gemeente Harderwijk voor inwerkingtreding van de wet vastgesteld participatiebeleid hebben. Interactief werken, samenwerken en participatie zijn zeker niet nieuw voor Harderwijk. De gemeente is een omgevingsbewuste organisatie als het gaat om interactie met inwoners. De relatie tussen gemeente en samenleving is op verschillende manieren in verschillende (beleids)stukken beschreven. Gevoed door de noodzaak om vanuit de

Omgevingswet het samenspel voor het fysieke domein opnieuw vorm te geven, is dit een compacte nota over samenwerken en tegelijk een strategie voor die samenwerking.

De nota is geschreven met behulp van inspirerende voorbeelden, ervaringen en expertise in onze eigen en andere gemeenten, kennisinstituten en overheden, de klankbordgroep Omgevingswet van de gemeenteraad Harderwijk en Hierden en collega's.

Coalitie

In het coalitieakkoord 2022 - 2026 'Samen bouwen aan de toekomst' staat:

"Het is belangrijk dat iedereen meedoet. We sluiten niemand uit. Ook willen we inwoners meer bij het gemeentebestuur betrekken en bij de dingen die we in onze stad en voor inwoners doen. Door meer samen te werken halen we betere resultaten voor Harderwijk en Hierden."

Deze nota heeft twee onderdelen

1. Participatie door initiatiefnemers;
2. Participatie door de gemeente.

Doel

Het doel van participatie is om de verschillende belangen zo volledig en open mogelijk in kaart te brengen. Zo kunnen we met elkaar een goede afweging maken.

Afspraken

De gemeente vindt duidelijkheid voor alle initiatieven in de stad belangrijk. Of het nu gaat om een buurtfeest of een grote gebiedsontwikkeling. Daarom maken we deze afspraken:

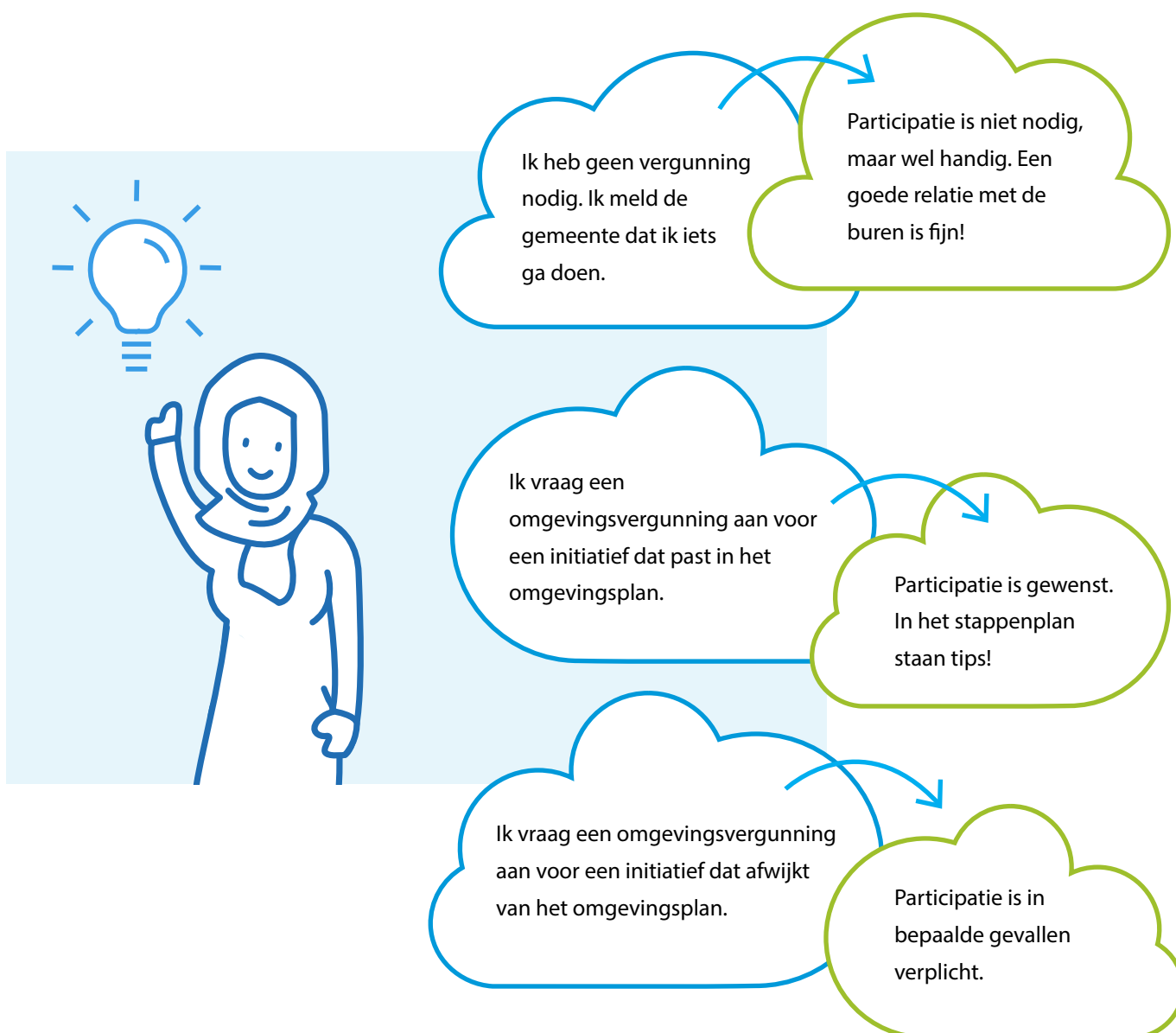
- We denken in mogelijkheden. Wanneer een plan of initiatief toch niet haalbaar blijkt, dan zijn we daar eerlijk en open over;
- We betrekken mensen op een positieve en creatieve manier;
- We werken samen, omdat we geloven dat je samen verder komt;
- We inspireren en verrijken elkaar;
- We leren en verbeteren;
- Wat we doen, doen we met aandacht voor de mens, de vraag en de omgeving.

Participatie door initiatiefnemers

Nieuw in de Omgevingswet is dat de initiatiefnemer zelf verantwoordelijk is voor participatie. Dit wordt onderdeel van de aanvraag van een omgevingsvergunning.

In sommige gevallen is participatie verplicht. De initiatiefnemer geeft bij zijn aanvraag aan of:

- Aan participatie is gedaan;
- Zo ja, hoe dit is gedaan en wat de resultaten zijn.

Melden

Soms is er geen omgevingsvergunning nodig voor bouwen of verbouwen. Dan is het melden van (ver) bouwplannen voldoende. Ook dan zijn er vaak voorwaarden of regels waaraan moet worden voldaan.

Participatie gewenst

Bij het aanvragen van een omgevingsvergunning voor een initiatief dat past in het omgevingsplan is participatie gewenst. De gemeente kan een omgevingsvergunning niet weigeren op het participatie onderdeel. Als de gemeente vindt dat er onvoldoende participatie heeft plaatsgevonden dan kan ze de initiatiefnemer vragen de participatie opnieuw te doen. De gemeente kan hierbij adviseren.

Participatie verplicht

De gemeenteraad besluit of bij bepaalde plannen of initiatieven participatie verplicht is. Dit zijn de plannen of initiatieven die vallen binnen het kader van adviesrecht van de gemeenteraad. Dan wordt een vergunningaanvraag niet in behandeling genomen wanneer geen participatie heeft plaatsgevonden. Bij verplichte participatie beoordeelt de gemeente of er voldoende aan participatie is gedaan.

De initiatiefnemer geeft bij een vergunningaanvraag aan:

1. Wat er in de omgeving gebeurt en/of verandert door het plan of initiatief;
2. Wie betrokken is bij de participatie;
3. Hoe participatie is uitgevoerd;
4. Hoe de initiatiefnemer omgaat met de inbreng van betrokkenen;
5. Wat de resultaten zijn van de participatie.

Na de vergunningverlening

Zodra de omgevingsvergunning is verleend, is deze nog niet onherroepelijk. Tegen een verleende omgevingsvergunning kan nog beroep worden ingesteld en eventueel hoger beroep.

In het participatie stappenplan (bijlage 1) staat waar je allemaal aan kunt denken bij het maken van een participatieplan en een participatieverslag.

Participatie door de gemeente

Wanneer de gemeente zelf initiatiefnemer en vergunningaanvrager is voor een plan, dan geldt in principe hetzelfde als voor iedere andere aanvrager van een omgevingsvergunning.

De gemeente is daarnaast verplicht voor participatie te zorgen bij het opstellen van de omgevingsvisie en het omgevingsplan.

Omgevingsvisie

Volgens de Omgevingswet heeft de gemeente bij het opstellen van de omgevingsvisie [motiveringsplicht](#). De gemeente geeft aan hoe de samenleving betrokken is en wat de resultaten daarvan zijn. De motivering kan bestaan uit:

- Het onderwerp en doel van de participatie;
- Het niveau van de participatie (meeweten, meedenken, meedoen, meebeslissen);
- De kaders voor de participatie;
- Wie de belanghebbenden zijn;
- Hoe de deelnemers hun inbreng kunnen leveren;
- Hoe en wanneer wordt gecommuniceerd;
- Wat met de uitkomsten van het participatieproces is gedaan;
- De begroting van de kosten van het participatieproces.

Omgevingsplan

Voor het omgevingsplan moet de gemeente zorgen voor [kennisgeving](#) vooraf. De gemeente beschrijft hierin:

- Wie worden betrokken;
- Waarover en wanneer;
- Wat de rol is van het bevoegd gezag en de initiatiefnemer;
- En waar meer informatie beschikbaar komt.

Bij de besluitvorming over het Omgevingsplan moet de gemeente, net als bij de omgevingsvisie, voldoen aan de [motiveringsplicht](#) en dus een verslag met de resultaten van de participatie maken.

Wanneer de gemeente niet genoeg aan participatie heeft gedaan bij visies of plannen, kan de rechter een besluit vernietigen. Van 'onvoldoende' participatie is sprake wanneer:

- De gemeente niet heeft aangegeven hoe ze de omgeving bij de voorbereiding van het besluit heeft betrokken;
- De gemeente niet heeft aangegeven welke belangen zijn verzameld;
- De gemeente niet duidelijk maakt wat ze heeft gedaan met de resultaten van participatie;
- Niet iedereen de mogelijkheid heeft gekregen om zijn of haar mening te geven.

Mensen betrekken

Het gaat erom dat initiatiefnemers moeite doen om mensen en organisaties te betrekken die een mogelijk belang hebben bij het plan.

Zo wordt duidelijk wat de omgeving ervan vindt. En ook welke belangen, kansen en zorgen er zijn. De initiatiefnemer kan het plan daarna aanpassen. Hierdoor wordt het wellicht beter en is er minder kans op klachten of bezwaren achteraf. Dat is voor iedereen prettig.

Voor de gemeente is het belangrijk om inzicht te krijgen in de verschillende belangen die er zijn. Zo kan het college van B&W of de gemeenteraad uiteindelijk een zorgvuldige afweging maken over het plan. Daarom vraagt de gemeente bij een vergunningaanvraag of en hoe belanghebbenden zijn betrokken. Als de gemeente het plan beoordeelt, zal de participatie hierin worden meegenomen. Bij elk plan of initiatief is het dus belangrijk om na te gaan: wie gaat hier iets van merken en wie heb ik nodig bij het plan?

Het betrekken van mensen bij een initiatief of plan kan op verschillende manieren:

- Mensen laten weten over het plan;
- Mensen laten meedenken over het plan;
- Mensen laten meedoen aan het plan;
- Mensen laten meebeslissen over het plan.

Strikt genomen is meeweten geen participatie, maar wel een voorwaarde om te kunnen participeren.

Wanneer gaan we in gesprek?

We betrekken elkaar het liefst zoveel mogelijk al bij het ontstaan van een idee. Ook als het initiatief of het plan nog niet helemaal duidelijk is. We gaan niet alleen over het initiatief zelf in gesprek, maar ook over hoe de participatie eruit zou kunnen zien.

Waarom gaan we in gesprek?

We gaan met elkaar in gesprek om goede initiatieven en plannen in Harderwijk en Hierden tot bloei te laten komen! Het voordeel daarvan is dat verschillende standpunten, kennis en creativiteit op tafel komen. Dat zorgt voor een betere kwaliteit van plannen, initiatieven en beleid. En samenwerking zorgt voor meer draagvlak, betere besluiten en tijdswinst.

Voordelen van participatie:

- Meer vertrouwen in elkaar;
- Beter beleid en betere plannen;
- Betere en snellere besluitvorming;
- Meer steun (draagvlak) voor beleid of plannen;
- Meer betrokkenheid en verbinding.

Hoe gaan we in gesprek?

Al bij de start stemmen we af waarom we met elkaar om tafel gaan en wat we van elkaar verwachten. Dit maakt het proces en de invloed die de deelnemers en betrokkenen hebben duidelijk. We stellen vast:

- Wat het doel van de samenwerking is;
- Wat van deelnemers wordt verwacht;
- Wat de deelnemers van de initiatiefnemer kunnen verwachten;
- Wat hun invloed kan zijn.

Iedereen die dat wil, moet kunnen meedoen

Meedenken of -doen is voor grote groepen inwoners niet altijd mogelijk.

Bijvoorbeeld omdat zij brieven of enquêtes niet kunnen lezen, omdat een locatie niet goed toegankelijk is of omdat zij niet online kunnen meedoen. Inwoners die minder zelfredzaam zijn, zullen extra aandacht moeten krijgen. Dat vraagt bijvoorbeeld om meer tijd of om extra expertise. De gemeente beoordeelt bij initiatieven of alle belangen in beeld zijn gebracht en zijn meegewogen.

Succesvol samenwerken

Succesvol samenwerken is niet makkelijk. Partijen die met elkaar samenwerken hebben vaak verschillende achtergronden, belangen en ideeën.

Die verschillen betekenen dat we ons moeten inspannen om elkaar te begrijpen. Dat komt neer op:

- Goed luisteren;
- Open vragen stellen;
- Het waarderen van ieders inbreng.

Net zolang participeren totdat iedereen er hetzelfde over denkt, dat lukt niet. Iemand met een initiatief en de belanghebbenden kunnen het uiteindelijk ook niet met elkaar eens worden. De gemeente is verantwoordelijk voor een goede afweging van belangen en zorgvuldige besluitvorming. Het in beeld brengen van belangen (participatie) en het afwegen van deze belangen (besluitvorming) staan los van elkaar. Het college legt de overwegingen en het besluit waar nodig voor aan de raad.

Ook licht het college deze afwegingen toe, zodat inwoners weten hoe tot een bepaald besluit is gekomen. Succesvol participeren betekent dus niet dat iedereen het ermee eens is. Succes kan wel betekenen dat iedereen tevreden is over het participatieproces.

Blijft weerstand bij plannen bestaan? Dan zijn er andere manieren waarop initiatiefnemers hun belangen kunnen verdedigen. Bijvoorbeeld via de rechter. Participatie is geen vervanging van de wettelijke inspraakmogelijkheden als zienswijze, bezwaar- en beroepsmogelijkheden.

Aan de slag!

Harderwijk samen vormgeven doen we vanuit onze kernwaarden:
Open, Ontspannen en Ondernemend.

Open omdat we nieuwe inzichten en nieuwe samenwerkingspartners verwelkomen.

En omdat we helder willen communiceren met elkaar. Zodat steeds voor alle betrokkenen duidelijk is waarom we iets willen en hoe we dat willen invullen. Want we doen het graag samen.

Ontspannen omdat we benaderbaar zijn en een flexibele houding hebben. Onze regels geven houvast, maar zijn niet in beton gegoten. We passen onze werkwijzen aan als dat nodig is. We bewegen mee met de tijd en onze samenwerkingspartners.

Ondernemend omdat we pro-actief zijn om samen Harderwijk steeds mooier te maken. Want we zijn samen verantwoordelijk voor de leefbaarheid in Harderwijk.

Ik heb een idee

Je hebt een idee, plan of initiatief voor de stad. Je organiseert zelf de participatie met behulp van deze aanpak.

1 Breng in beeld

Bepaal vooraf wie belang kunnen hebben bij het initiatief en breng wet en regelgeving in beeld zodat je weet waaraan jouw idee of plan moet voldoen.

2 Ga in gesprek

Ga in gesprek met alle belanghebbenden. Doe dit open en actief.

3 Maak goede afspraken

Maak samen met belanghebbenden afspraken over het proces dat je wilt doorlopen, de samenwerking, de mate van betrokkenheid van partijen en niet te vergeten over wat wel en wat niet kan, die van jouzelf, van belanghebbenden en de wettelijke.

5 Werk uit

Werk het initiatief uit tot een conceptplan en schrijf een toelichting waarin staat wat er is gedaan met alle inbreng en belangen.

4 Wissel uit

Wissel alle verzamelde ideeën, belangen en standpunten met elkaar uit.

6 Toets

Toets het conceptplan en de toelichting bij de belanghebbenden en maak het definitief.

7 Leg vast

Maak een verslag van alle acties die je hebt ondernomen én de resultaten ervan (stap 1 t/m 6).

8 Dien aanvraag in

Het initiatief is klaar om een aanvraag voor een omgevingsvergunning in te dienen. Voeg bij de aanvraag het definitieve plan én het verslag dat is gemaakt. Bij een groter initiatief kan het nodig zijn dat stap 3 tot en met 7 één of meerdere keren te herhalen, om samen met betrokkenen tot een goed plan te komen.

Hoe ging het?

Hoe is het gegaan? Is het gelukt om iedereen te spreken en is het verlopen zoals je had verwacht? Je kunt met de betrokken bespreken hoe zij de participatie vonden. En hoe het de volgende keer nog beter kan. Want je hebt vast nog veel meer ideeën!